

เทศน์เช้า วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อากาศร้อนมาก อากาศร้อนแล้วฝนจะตกด้วย อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ เราอุตส่าห์
กระเสือกกระสนกันมานะ เรามาหาคุณธรรม คุณธรรมในหัวใจนะ โลก โลกเป็นวัตถุ สิ่งที่ว่า
โลกเจริญๆ วัตถุมันเจริญ เราเกิดมา คูสิ ทางโลกเขาต้องมีการแข่งขันเพื่อความมั่นคงของชีวิต นี้
คุณภาพชีวิตๆ สิ่งนั้นมันเป็นคุณภาพชีวิตนะ แต่คุณภาพชีวิต เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า พระโพธิสัตว์เวียนว่ายตายเกิด การเวียนว่ายตายเกิด ถ้าหัวใจของคนมันยิ่งใหญ่ๆ คูสิ เวลา
พระเวสสันดรท่านเสียสละได้ทั้งนั้นแหละ เสียสละเพื่อโพธิญาณของท่าน ท่านเสียสละของ
ท่าน เสียสละวัตถุไ้ แต่เราแสวงหาวัตถุว่าสิ่งนี้จะเป็คุณภาพชีวิตๆ มันเป็คุณภาพชีวิตของ
ใครละ มันอยู่ที่จริตนิสัย จริตนิสัยคนที่นุ่มนวล คนที่ละเอียด ชีวิตของเขาก็นุ่มนวลของเขา แต่
คนที่หยาบ ชีวิตของเขาก็หยาบๆ คำว่า “หยาบ-ละเอียด” มันก็อยู่ที่จริตนิสัยที่คนสร้างมา

ฉะนั้น เราไปแสวงหาวัตถุๆ โลกเจริญๆ วัตถุมันเจริญไ้ แต่หัวใจมันเราร้อน ถ้าหัวใจเร่า
ร้อน คูสิ เวลาเขามาวัดมาวากัน ทุกคนอยากประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะอะไร แม้มันจะ
เป็นวัตถุ แต่ขอให้วัตถุนี้พอดำรงชีวิตของเราได้ บางคนขาดแคลนวัตถุดำรงชีวิต มันก็มีความ
ทุกข์ความยากเหมือนกัน ถ้าความทุกข์ความยากอย่างนั้น ถ้าเรารู้จักประหยัดมัธยัสถ์นะ สิ่งนั้น
สิ่งที่ว่ารู้จักประหยัดมัธยัสถ์ ความกตัญญูกตเวที ถ้าจิตใจมันมีขอบเขตของมัน เรื่องวัตถุมันเป็น
เรื่องปลายเหตุแล้ว

แต่ถ้าจิตใจของเรา เราว่าแห่ว จิตใจของเรา เราต้องแสวงหามาเพื่อเทียมน้ำเทียมนตา คำว่า
“เทียมน้ำเทียมนตา” มันเป็ความคิดเราคนเดียว คนอื่นเขาไม่ได้คิดอย่างนั้น คนอื่นเขาไม่ได้คิด
อย่างนั้น เขาไม่ได้คิดเพื่อคนอื่นไ้ แต่ทุกคนทุกดวงใจเขาคิดกันอย่างนั้น “เขามี เราก็ต้องมี เขามี
เราก็ต้องมี” แต่มีมาแล้วได้ใช้สอยมันหรือเปล่า มีมาแล้วเราได้ใช้ไหม มีมาเก็บไว้ไ้

แต่ถ้าเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรามีศีล สมาธิ ปัญญา เขา
บอกว่าเวลามีปัญญาๆ ปัญญา คูสิ ไม่ต้องแบกต้องหาม ปัญญามันจะหีบจะใช้เมื่อไหร่ก็ได้

เพราะเราฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา ถ้าเรามีปัญญาของเรา ไม่ต้องเก็บหอมรอมริบ ไม่ต้องเก็บ ไม่มีสถานที่ต้องเก็บ ปัญญาๆ จะมีมากน้อยแค่ไหนมันก็เป็นคุณสมบัติหัวใจของเรา ถ้าเป็นคุณสมบัติหัวใจของเรา เห็นไหม

สิ่งที่มาฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ไง ฟังธรรมเพื่อเตือนชีวิตนะ

ใช้ เวลาทุกข์ยากไหม? ทุกข์ การแสวงหาทุกอย่างเป็นหน้าที่การงานทั้งนั้นแหละ แต่คนถ้ามีอำนาจวาสนานะ สิ่งนั้นมันจะประสบความสำเร็จ สิ่งนั้นมันจะเอื้อเพื่อต่อเรา แต่ถ้ามันขาดแคลน ขาดแคลนเพราะเราทำมาอย่างนี้ เห็นไหม ทำดีได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว มันต้องมีที่มาที่ไปทั้งนั้นแหละ เวลายิ่งประพฤติปฏิบัติขึ้นไปมันยิ่งเห็นเลย มันต้องมีที่มาที่ไป สติเราอ่อนแอ เวลาเราทำแล้วสมาธิมันได้มา ใช้ปัญญาไป ถ้าจิตมันไม่ตั้งมั่น ฐานของใจไม่มั่นคง เวลาใช้ปัญญามันก็ชั่วคราว

แต่ถ้าเราฝึกฝนของเรา เรามีสติปัญญาของเรา เราดูแลหัวใจของเราให้ดี ทำสมาธิของเราให้มั่นคงขึ้นมา มันจะออกใช้ปัญญาเราครั้งไว้ก่อน ทำสมาธิให้มั่นคงขึ้นมา มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ เวลาใช้ปัญญา ปัญญามันก็เจริญก้าวหน้าไป พอเจริญก้าวหน้า มันจะเห็นการเจริญแล้วเสื่อมๆ นี่คนที่เห็นว่าเจริญแล้วเสื่อม

เจริญ คุณติ เวลาคนทำหน้าที่การงานมันก็น้อยล้า มาพักผ่อนมันก็หาย ก็ไปทำงานต่อทำงานเสร็จแล้วก็ต้องมาพักผ่อนของมันอยู่อย่างนั้น ถ้าคนรู้จักจัดเวลาของเรา รู้จักเวลาการกระทำของเรา มันจะคล่องตัวไป มันจะมีความชำนาญของมันไป เราทำงานต่อเนื่องไปเหมือนกับเราที่ไม่เหน็ดไม่เหนื่อยเลย แต่ความจริงมันเหนื่อย ใครบ้างทำงานแล้วมันไม่เหนื่อยเหนื่อย แต่เขารู้จักพักผ่อนของเขา เขารู้จักบริหารจัดการเวลาของเขา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราจะฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา ถ้าจิตใจของเรา สัมมาสมาธิ ถ้าสติปัญญามันไม่มั่นคงของเรา ใช้ปัญญาไปแล้วมันก็ล้มลุกคลุกคลาน เหมือนทำงานแล้วเหนื่อยยากมาก แล้วงานไม่ประสบความสำเร็จสักที แต่ถ้าครูบาอาจารย์ของเราท่านบอกให้ทำสัมมาสมาธิ ฝึกหัดให้จิตตั้งมั่น ทำงานแล้วฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา ใช้ปัญญาแล้วเรากลับมาพักผ่อนของเรา กลับมาสู่สัมมาสมาธิแล้วกลับมาใช้ปัญญาต่อเนื่องกันไป ทำงานไปเหมือนไม่เหน็ดไม่เหนื่อย แต่เหนื่อย

การทำงานสิ่งใดบ้างมันไม่เห็น้อย มันต้องเหนื่อยล้าทั้งนั้นแหละ แต่เวลาความเหนื่อยล้าทางหัวใจกับเหนื่อยล้าทางร่างกาย ร่างกายเราทำหน้าที่การงานของเรา เราเหนื่อยล้า เราพักผ่อน มันก็หาย เวลามันทุกข์โง่ๆ มันไม่หายสักที มันเผาผลาญใจอยู่อย่างนั้น นี่การแก้หัวใจมันแก้ยากกว่าร่างกายนี้มากมายนัก ถ้ามันแก้ยากมากมายนัก เราพึงธรรมๆ เพื่อหัวใจของเราไป

ถ้าหัวใจของเรา หัวใจดวงนี้ ถ้าหัวใจดวงนี้มันมีสติปัญญาขึ้นมา มีสติปัญญาขึ้นมา อุดตา หิ อุดตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน เราไม่สามารถพึ่งพาใครได้หรือ สิ่งที่เราพึ่งพาคนอื่นได้ เห็นไหม ชาติตระกูลขึ้นมา เราเกิดมาเป็นชาติเป็นตระกูลด้วยกัน ปู่ย่าตายาย เราเกิดมาด้วยสายบุญสายกรรมทั้งนั้นแหละ สายบุญสายกรรมมันก็มีความสัมพันธ์ต่อกัน ความสัมพันธ์มันก็เกี่ยวเนื่องกัน ความระลึกถึงกัน สิ่งใดมันกระทบกระเทือน กระทบกระเทือนมันก็มีความรู้สึกต่อเนื่องกันไป มันอาศัยกันได้แค่นี้แหละ แต่เวลาจริงๆ แล้ว หัวใจของเราทั้งนั้นแหละ

หัวใจของเราถ้ามีสติปัญญา เวลาทุกข์ขึ้นมา เราทุกข์ในหัวใจของเรา ถ้าเวลามีสติปัญญาขึ้นมา เวลามันผ่อนคลายมันก็ผ่อนคลายในหัวใจของเรา เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มีศีล มีสมาธิ มีปัญญาขึ้นมา มันเกิดมรรคญาณขึ้นมา เวลามรรคมันเกิดขึ้นมา มันก็เป็นภาวนามยปัญญา เกิดหัวใจของเรา หัวใจของเรามันสำรอก หัวใจของเรามันคายออก หัวใจเรามันสำรอกมันคายออก หัวใจเราทำๆ เห็นไหม มันเป็นปัจจัยจัดตั้ง เป็นสันติภูมิจึง

อุดตา หิ อุดตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าคนเป็นที่พึ่งแห่งตน คนมีจุดยืน นี่สัมมาทิฐิ ความเห็นที่ถูกต้องดีงาม ในบรรดาสัตว์สองเท้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประเสริฐที่สุด ประเสริฐเพราะอะไร ประเสริฐเพราะว่าท่านอนาคตังสญาณ ท่านรู้ว่าอะไรจะเกิด อะไรจะไม่เกิด อะไรจะเป็นไปหรือไม่เป็นไป ฉะนั้น ถ้าคนรู้ขนาดนั้น เวลามันเกิดภัยพิบัติขึ้นมา เราตื่นตื่นไปหมดเลย แต่ถ้าเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “มันเป็นเช่นนั้น เพราะอะไร เพราะมันถึงคราว ถึงเวลาของเขา เป็นสภาวะกรรม กรรมร่วมของเขา”

เวลากรรมร่วม เวลาให้เหตุผลมา กรรมมันกระเทือนขึ้นมา มันเป็นเรื่องกรรมของเขา แล้วถ้ามันเป็นเรื่องของบุคคลละ บุคคลทำสิ่งใดมันเป็นอย่างนั้น มันเป็นอย่างนั้น แต่ถ้าครูบาอาจารย์ของเราท่านเผชิญกับความเป็นจริงอย่างนั้น เผชิญกับความเป็นจริง มันเป็นเรื่องจริง ความจริง มันเป็นอย่างนั้น ถ้ามันเป็นอย่างนั้น แต่หัวใจละ หัวใจมันปล่อยวางได้ มันปล่อยวาง

ได้ มันรับรู้ได้ เราเผชิญกับสิ่งนั้น ไม่ใช่เราเผชิญด้วยความไม่มีความรู้สึก เรามีความรู้สึกนะ เรามีความรู้สึกแล้วมันเศร้าใจด้วย ธรรมสังเวชไง ถ้าได้สร้างเวรสร้างกรรมมา

ผลของเวรของกรรมมันให้ผลมา ถ้าผลของเวรของกรรมให้ผลมา เราก็ทำคุณงามความดีของเราต่อเนื่องไป เวรกรรมนี้มันก็ต้องผ่อนคลายไปเป็นเรื่องธรรมดา มันเรื่องธรรมดา เห็นไหม คุณดี เราทำสิ่งใดประสบความสำเร็จมา เราประสบความสำเร็จมันก็เป็นของชั่วคราวใช้ไหม โลกนี้เป็นอนิจจัง มันเปลี่ยนแปลงของมันตลอดเวลา มันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เหมือนกับการภาวนา เราทำซ้ำทำซาก คุณดี ถ้าจิตใจเรามันคงขึ้นมา เราทำของเรา เราจะบริหารจัดการเวลาของเรา เราผ่านวิกฤติของเราไปอย่างไรก็ได้

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราเกิดการกระทบ เกิดวิกฤติในชีวิต เราบริหารจัดการได้ เราบริหารจัดการ แต่มันต้องมีจุดยืนไง มีจุดยืนในเรื่องหัวใจของเรา มันเป็นความจริงหรือเปล่า เห็นไหม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มันเป็นความดีจริงหรือเปล่า ถ้าเป็นความดีจริง ความดีของโลก ความดีของธรรม ถ้าความดีของธรรม

คุณดี เวลาพระมาบวช ทางโลกเขาบอกว่า “เห็นแก่ตัวๆ เวลาบวชไปแล้วภาวนาได้หรือเปล่า”

ความดีของโลก ความดีของโลก เรามีความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี เราระลึกถึงกัน เรามีน้ำใจต่อกัน แต่ความบาดหมาง ความบาดหมางมันมีมาแต่ไหนแต่ไรอยู่แล้ว โลกธรรม ๘ มีมาดั้งเดิม ถ้าดั้งเดิม แต่เรามีสติปัญญาบริหารจัดการได้ เราเห็นแล้วเราเข้าใจได้ เราเข้าใจได้ มันมีที่มันไปที่ ถ้าเราเข้าใจได้ เราไม่หวั่นไหวไปกับสิ่งนั้น แต่มันก็มีของมันอยู่อย่างนั้นแหละ มันมีของมัน ผู้ที่เขาชำระล้างกิเลสได้เขารู้ของเขา รู้ว่าสิ่งนี้มันเกิดขึ้นมา มันเกิดขึ้นมา สภาวะมันเป็นแบบนั้น แล้วเราบริหารจัดการได้ บริหารจัดการในหัวใจของเรา ถ้าเราสามารถทำให้เขาเข้าใจได้ ถ้าเขาเข้าใจได้ เราก็ทำเพื่อประโยชน์ ถ้าเขาเข้าใจไม่ได้ก็กรรมของสัตว์ กรรมของสัตว์ สัตว์มันสร้างเวรสร้างกรรมมาอย่างนั้น พอสร้างเวรสร้างกรรม มันมีจิตนิสัยอย่างนั้น ถ้ามีจิตนิสัยอย่างนั้น เราก็มีเมตตา เราก็ช่วยเหลือเจือจานนั่นล่ะ แต่มันได้หรือไม่ได้มันเป็นกรรมของสัตว์ แต่หัวใจเราสำคัญ หัวใจนี้สำคัญมาก เห็นไหม ฟังธรรมๆ เพื่อหัวใจดวงนี้

เราเกิดมากับโลกนะ เราเกิดมาจากพ่อจากแม่ พ่อแม่ที่เป็นสัมมาทิฐิ พ่อแม่ที่ดั่งาม พ่อแม่ที่ส่งเสริมเราดี พ่อแม่ที่เป็นมิชฌาทิฐิพยายามจะพาเราออกนอกกลุ่มนอกรทางทั้งนั้นแหละ

พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของคุณ ท่านมีคุณกับชีวิตของเรานะ แต่ท่านเป็นสัมมาทิฐิหรือ มิจฉาทิฐิละ ถ้าเป็นสัมมาทิฐิต่านก็ดูแล ความรักของพ่อแม่เป็นเรื่องความสะอาดบริสุทธิ์ แต่ทิฐิมานะในหัวใจ ความเห็นผิดเห็นถูกนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ แต่ถ้าพระอรหันต์ของคุณ เป็นผู้ที่ทำให้ชีวิตนี้มา เราพยายามชักนำไง ถ้าเป็นสัมมาทิฐิก็ส่งเสริมดีงาม ถ้าเป็นมิจฉาทิฐิ เขามีความเห็นส่วนตัวของเขา เราก็พยายาม เพราะอะไร เพราะความผูกพัน ถ้าใครพูดก็พูดไม่ได้ ถ้า ลูกพูดอาจจะฟัง เราทำสิ่งนี้เพื่อประโยชน์ต่อกัน เห็นไหม ท่านมีคุณกับเรา เราก็พยายามทำ ประโยชน์กับท่าน พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของคุณ

เราเกิดมากับสังคม ถ้าสังคมนั้นเป็นแบบนั้น เราอยากอยู่ในสังคมที่ร่มเย็นเป็นสุข สังคม ที่ร่มเย็นเป็นสุขมันต้องมีน้ำใจต่อกัน ถ้ามีน้ำใจต่อกัน สิ่งที่เป็นน้ำใจ น้ำใจมันมาจากไหนล่ะ ถ้า คนเลี้ยงน้ำใจ คนที่ไม่มีสติปัญญาของเขา เขาก็แสวงหาผลประโยชน์ของเขา ถ้าเราแสวงหา ประโยชน์กับเรา สิ่งที่เราสละเป็นวัตถุนั้นสละให้เขา โอกาสเราสละให้เขา แต่เราได้บาร์มีมา เรา ได้สิ่งที่ละเอียดมา นี้คุณประโยชน์ในหัวใจของเรา

ถ้ายังเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเรารู้เราเห็นของเราขึ้นมา อุดตา หิ อุดตโน นาโถ ตน เป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าตนเองใจของเราไว้ได้ เราเอาใจของเรา แล้วชีวิตเราเป็นแบบอย่าง เรายืนอยู่ ได้ เราทำให้เขาเห็นได้ คุณติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใครๆ ก็อยากจะพบองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ใครๆ ก็อยากเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เห็นสมณะๆ เป็นมงคล ชีวิตๆ ท่านอยู่ของท่าน ท่านมีความสุขของท่าน มีความระงับของท่าน ท่านรู้เท่าทันไปหมด แหะละ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติมีปัญญา ชีวิตของเรามันก็ราบรื่น ชีวิตของเรามันก็ไม่ทุกข์ร้อน จนเกินไปนัก แต่เรื่องความทุกข์มันเป็นเรื่องธรรมดา คุณติ ทุกข์คือความทนอยู่ไม่ได้ เราทนอะไร ได้บ้าง เราจะนั่งอย่างเดียว นอนอย่างเดียว เดินอย่างเดียวได้ไหม ทุกข์คือความทนอยู่ไม่ได้ ทุกข์ เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง แต่ความจริง เราไปละที่สมุทัยไง ค้นหาความทะยานอยาก เราไม่ ต้องการอย่างนั้น ต้องการอย่างนั้นเพื่อผลักดัน เพื่อแสวงหา เราวางไว้ได้ ทุกข์มันก็เป็นทุกข์อยู่ อย่างนั้นแหละ มันก็เป็นความจริงอยู่อย่างนั้น มันเป็นความจริง ชีวิตนี้ตั้งจะเป็นความจริง คน เกิดมาต้องตายทั้งหมด แต่ขณะที่มีชีวิตอยู่ เราทำประโยชน์อะไรบ้าง มีชีวิต เกิดมาเพื่อทำคุณงาม ความดีใจ แล้วทำคุณงามความดีเพื่อใครล่ะ ทำคุณงามความดีเพื่อชาติเพื่อตระกูลใช่ไหม แต่ จริงๆ แล้วทำคุณงามความดีเพื่อเรา

ความดีทำแล้วจบ แต่ใจดวงนี้ ใจดวงนี้ได้กระทำแล้ว เห็นไหม มันจะทุกข์มันจะยาก ทุกข์ยาก เคนจกรรม นั่งสมาธิภาวนาทั้งวันๆ เหงื่อไหลไคลย้อย เขาว่าทำมาเพื่อความสงบๆ เวลา นั่งสมาธิ ภาวนาเหงื่อไหลไคลย้อยเลย มันทำเพื่ออะไร? เพื่อหัวใจสงบใจ เพื่อความสงบระงับ ในใจอันนั้น เพื่อจิตตั้งมั่นอันนั้น เพื่อให้หัวใจมันผ่อนคลาย หัวใจมันผ่อนคลายนะ มีความสุข มาก เวลาจิตมันสงบมันมีความสุข มันปล่อยวางของมัน มันมหัศจรรย์ แล้วความสุขอย่างนี้ทาง โลกหาไม่ได้ สมาธิหาซื้อไม่ได้ ปัญญาหาซื้อไม่ได้ คุณ สุขภาพกาย อยากรู้ได้ต้องออกกำลังกาย เราอยากมีสุขภาพดี เราต้องออกกำลังกาย

เราอยากจะมีหัวใจที่ดี เราอยากจะมีหัวใจที่มั่นคง เราไม่นั่งสมาธิไม่ภาวนา เอามาจาก ไทไหน พังทรรณๆ พังทรรณก็เป็นสัญญาทั้งนั้นแหละ พังทรรณมันปลุกให้เราตื่นตัว แต่ถ้าเรา ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เป็นความจริงของเราขึ้นมา แล้วสมบัติอย่างนี้หาที่ไไหน โลกไม่มี หาซื้อ ไม่ได้ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษาๆ มาเป็นปริยัติ ศึกษาเพื่อความรู้อของเรา ศึกษาเพื่อประพฤติปฏิบัติ แล้วถ้าปฏิบัติเป็นความจริงขึ้นมา นั่นใช่ เวลาปฏิบัติขึ้นมาเป็น ความจริง อ้อ! สติเป็นอย่างนี้ ชื่อมันเป็นอย่างนั้น แล้วเขาเถียงกันปากเปียกปากแฉะ สติเป็นอย่าง นั้น เขายังเถียงกันไม่จบเลย ของเรา อ้อ! มันเท่าทันอารมณ์ทั้งหมด มันกำหนดทุกุโธมันก็ชัดเจน ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญารู้เท่าทันตัวเอง ดึกว่าปัญญาวิชาชีพ วิชาชีพ ศึกษาสิ่งใดมานี่วิชาชีพ ของเขา เขาใช้ปัญญาของเขา ปัญญาอย่างนั้นเพื่อทำงาน งานจบแล้วนะ คิดงาน ทำงาน เสร็จแล้ว ได้ผลตอบแทน

แต่ถ้าปัญญารู้เท่าตัวเอง เกิดปัญญา เกิดสำรอกเกิดคายออก ปัญญาอันนี้มันประเสริฐ แล้วปัญญาที่เจียนไว้เป็นชื่อ เป็นชื่อนั้นมันเป็นปัญญาอะไร เราจะเข้าใจ อ้อ! โลกก็ปัญญาเป็น อย่างนั้น โลกุตตรปัญญาเป็นอย่างนี้ สุตมยปัญญาเป็นอย่างนั้น จินตมยปัญญาเป็นอย่างนั้น ภาวนามยปัญญา มันจะแยกแยะได้หมด เพราะอะไร เพราะเรารู้หมด

ใครบ้างไม่มีการศึกษา ใครบ้างไม่มีสุตมยปัญญา ใครไม่มีจินตนาการ แต่ภาวนามย ปัญญามันยังไม่เกิดนะสิ มันก็ไม่ว่าเป็นแบบใด พอมันรู้แล้ว มันเห็นแล้ว อ้อ! ระดับมันเป็น อย่างนี้ ความจริงมันเป็นแบบนี้ แล้วภาวนามยปัญญาต่อเนื่องๆ ไป เวลามันสำรอกมันคาย เวลา มันคายออกไป มันเห็นของมันนะ

เขาว่าองค์ความรู้ เราศึกษามาเราไม่มีองค์ความรู้ไง ศึกษาใหม่จามา องค์ความรู้เรายังไม่เกิด ลัจจะความจริงมันยังไม่มี ถ้าไม่มี มันก็ยังไม่ร้อนอยู่นั่นแหละ “มันเป็นอย่างนั้น มันเป็นอย่างนั้น” ตาบอดคลำช้างไปเรื่อย ถ้าวันไหนมันรู้จริง องค์ความรู้ ถ้าเขาพูดแล้วมันตรงกับองค์ความรู้ นี้ เออ! ใช่ ถ้าเขาพูดเลื่อนลอย เขาพูดมันไม่มีหลักเกณฑ์เลย มันไม่ตรงกับองค์ความรู้เราเลย แสดงว่าเขายังไม่ถึง

ถ้าคนมีองค์ความรู้แล้วมันรู้ทันที แล้วมันเข้าใจได้ไง มันเข้าใจได้โดยที่คำพูดอย่างนั้น ความเห็นอย่างนั้นมันเข้ากับองค์ความรู้ใหม่ แล้วองค์ความรู้จะมีขึ้นมาเพราะเหตุใด เพราะมันได้ปอกเปลือก มันได้ปอกชั้น ๕ ออกไปมันถึงเป็นสัมมาสมาธิ มันได้ปอกเปลือก มันได้สารอกมันได้คาย มันถึงมีองค์ความรู้ แล้วเขามีองค์ความรู้แบบนี้ใหม่ เขาไม่มีองค์ความรู้แบบนี้ แต่เขาพูดธรรมดาๆ เลย นั่นจามาทั้งดุ้น จามาเป็นดุ้นๆ เลย จามาทั้งหมดเลย มันไม่มีความจริงเลย แต่เขาก็ยังถือตัวถือตนว่าเขามีความจริง เขาเก่ง เขารู้ เขามีความจริง เพราะเขารู้แค่นั้น เขารู้ได้แค่นั้น เขาพูดได้แค่นั้น

นี่เวลาแสดงธรรมๆ มันเปิดออกมา หัวใจเรื่องความจริงทั้งนั้นแหละ ถ้าความจริงเกิดขึ้น นี่พูดถึงว่าเราแสวงหาอย่างนี้ นี่สมบัติของเรา แล้วสมบัตินี้เป็นสมบัติจริงๆ นะ อย่างที่ว่าโลกไม่มีขาย สิ่งในโลกมีขายมันมีของประจำโลก มันมีอยู่แล้ว เราไปตื่นอะไรกับเขา ใครก็หาได้ ใครก็มีได้ ของเขามีอยู่แล้ว ทุกคนมันหาได้

แต่ของอย่างนี้เป็นปัจจัยตัดตั้ง เป็นสันตภิฎฐิโก มันหาไม่ได้ ไม่มีร้านขาย พระไตรปิฎกก็เพียงแต่บอกวิธีการเท่านั้น แล้วเรามีโอกาสอย่างนี้ ทำไมเราไม่ทำ เรามีโอกาสอย่างนี้ ทำไมเราไม่เห็นอรรถสมบัตินี้

ไอ้สมบัตินั้นไม่มีหรือ ใครก็มี ใครก็หาได้ นี่สมบัติโลกใจ วัตถุเจริญๆ มันเจริญอย่างนั้น ใครๆ ก็หาได้ แล้วมีได้ทุกคน

แต่ศีล สมาธิ ปัญญา เห็นใหม่ คุณิ เราเลี้ยงลูกมา ลูกของเราคนไหนถ้ามีปัญญาดี เขามีวาสนาของเขามา พุดง่าย รุ่งง่าย ต่างๆ ได้ ถ้าเขาคือเขาคิงของเขา นั่นเขาก็สร้างของเขามา ถ้าเราสร้างมา เราก็แก้ไขของเรา เพราะลูกของเรา เราต้องดูแลของเรา เพราะอะไร เพราะสายบุญสายกรรม ถ้าไม่มีบุญไม่มีกรรม ไม่มาเกิดร่วมกัน ในกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

บอกว่ามนุษย์ที่ไม่เคยเป็นญาติเป็นอะไรกันมันไม่มี เพราะมันเคยเป็นญาติ เป็นชาติเป็นตระกูล
ด้วยกันมา มันถึงมีความผูกพัน ผูกพันมากผูกพันน้อยเป็นเรื่องธรรมดา

ฉะนั้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราเกิดมา เราเป็นญาติกันโดย
ธรรม เกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน มีปากมีท้องเหมือนกัน ญาติกันโดยธรรม แต่ในปัจจุบันนี้เป็น
ญาติกันโดยชาติตระกูล ตระกูลของเราถึงจะเป็น ไฉนนั้นไม่ใช่ แต่เป็นญาติโดยธรรม มีสิทธิ
เสรีภาพเหมือนกัน มีกายมีใจเหมือนกัน แต่ใครจะศึกษาใครจะค้นคว้าได้มากได้น้อยเหมือนกัน
แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา ท่านเป็นญาติกับ
ใคร ทำไมท่านถึงปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์ ครูบาอาจารย์เราท่านเป็นญาติกับใคร แต่ทำไม
ท่านมีเมตตา มีจิตเมตตาไปทั้งหมดเลย

สรรพสัตว์ทั้งหลายจงเป็นสุขๆ เกิด จงเป็นสุขๆ เกิด เราอยากให้เรามีความสุข แต่กิเลส
ค้นหาความทะยานอยากในใจของเขาบีบคั้นใจของเขา เขาถึงได้แสดงกิริยาพฤติกรรมของเขา
อย่างนั้น เพราะความบีบคั้นในใจของเขา เขาถึงแสดงออกมาอย่างนั้น แต่เรารู้ เหมือนหอมoley
นั่นนะคืออาการไข้ อาการของกิเลสมันบีบคั้น แล้วเราก็พยายาม ธรรมโอสธเพื่อสำรวจเพื่อคาย
อาการอย่างนั้นเพื่อให้เขากลับมาเป็นปกติใจ จงเป็นสุขๆ เกิด

คูสิ เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านเป็นญาติกับใคร ทำไมสรรพสัตว์ต้องให้มีความสุขละ
แล้วเราละเป็นญาติกับใคร เราเป็นญาติกับใคร ถ้าเราดูแลหัวใจของเรา เราทำอย่างนี้เพื่อ
ประโยชน์

ฟังธรรมๆ แล้วพอใจดวงหนึ่งคู่ใจดวงหนึ่ง ใจดวงนี้ที่มันประเสริฐ ประเสริฐขึ้นมา เลอ
เลิศขึ้นมา มันมีค่ามาก มันมีค่ามาก แต่ในปัจจุบันนี้ใจดวงนี้มันโดนกิเลสแผดเผา มันมีแต่ความ
ทุกข์ มันมีแต่ความเร่าร้อน ความทุกข์ความเร่าร้อนมันเป็นพลังงาน แต่ถ้าเรามีคุณธรรมในหัวใจ
เวลามรรคญาณมันเกิดขึ้น มันไปดับ ไปดับความทุกข์ ไปดับความเร่าร้อนนั้น เพราะมันต้องทำ
ได้ก่อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสธรรมขึ้นมาถึงจะมารื้อสัตว์ชนสัตว์ ฟันจากทุกข์
ในหัวใจ ไม่เกิดในใจนั้น แต่คนเกิดมาต้องตายหมด แล้วมันไม่เกิดอีก

แต่ของเรา เราตายแล้วต้องเกิดอีก เพราะในใจนั้นมันยังร้อนอยู่ ในใจนั้นยังเผาผลาญอยู่
ความเผาผลาญอันนั้นมันยังเวียนว่ายตายเกิด เพราะพลังงานมันยังมีของมันอยู่ เวลาดับ ดับความ
เผาผลาญในใจอันนั้น เห็นไหม เรามาปฏิบัติธรรมเพื่อเหตุนี้ ตั้งใจ มีสติมีปัญญารักษาหัวใจของ

เรา แล้วเราจะเข้าใจเรื่องชีวิต จบนะ พอเข้าใจแล้วจบเลย ชีวิตเป็นแบบนี้ เกิด เกิดมาจากไหน เกิดมาจากเวรจากกรรม เพราะมีเวรมีกรรมถึงมาเกิดในครรภ์ของมารดา ถึงเกิดออกมาเป็นมนุษย์ เกิดมาจากเวรจากกรรม แล้วเราแก้ไขหมดสิ้นเวรสิ้นกรรม แล้วสิ่งใดมันจะพาเกิดอีกล่ะ ถ้ามันไม่เกิดมันก็ไม่เกิดในใจดวงนี้ ฟังธรรมเพื่อใจดวงนี้ไง

เกิดเป็นมนุษย์นะ ของที่เราอาศัยพักพิงในโลกนี้มันเป็นของชั่วคราวเท่านั้นแหละ เขาเรียกปัจจัยเครื่องอาศัย มันไม่ใช่ความจริง แล้วเราไปตื่นกับมันทำไม เราไปตื่นกับของชั่วคราวตื่นงา แต่หัวใจแท้ๆ ความจริงในใจเราไม่ดูแลกันไง พอมาดูแลกันก็ว่า “ไม่เอาไหน ไม่ทำงาน ไม่ช่วยโลก”

ช่วยมาพอแรงแล้ว ตอนนี้ต้องช่วยตัวเองก่อน แล้วถ้าช่วยตัวเองได้นะ หัวใจนี้มีค่า ชีวิตนี้มีค่ามากๆ จริงๆ แต่มีค่าเฉพาะหัวใจนี้ สิ่งอื่นนอกนั้นเป็นเครื่องอาศัย คุณิ พระเรา บริหาร ๘ ก็เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มันเสื่อมมันชำรุดก็ซ่อมก็แซม ผ้าก็ตัดใหม่ตลอดเวลา ของอาศัย ที่อยู่ที่อาศัยเวลาชำรุดเสียหาย เราก็ซ่อมแซมมัน ของของสงฆ์นี้แหละ ถวายเป็นของของสงฆ์ เราดูแลของของสงฆ์ เราก็ดูแลของสงฆ์และใช้ของสงฆ์ ชำรุดเสียหายก็ต้องซ่อมแซมมัน นี่ของชั่วคราวอย่าไปตื่นกับมัน อย่าไปตื่น

ถ้าเราตื่นนะ คุณิ วัดเราใครๆ ก็มา โอ้โฮ! โทษนะ บางคนบอกว่าวัดนี้อย่างกับสลัมเลยล่ะ ไม่มีอะไรเลย มีแต่กระต๊อบอย่างกับสลัมเลย เขาพูดอย่างนั้นนะ เราได้ยินเลยล่ะ แต่เราภูมิใจ เขาว่าวัดเรานี้อย่างกับสลัม คือมันไม่มีสิ่งปลูกสร้างไง แต่เราภูมิใจ เราภูมิใจว่าเราทำตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รุกขมูลเสนาสน์ อยู่รุกขมูล อยู่โคนไม้ อยู่ในที่ที่ไม่มีค่าเพื่อสร้างหัวใจให้มันมีค่าขึ้นมา เอวัง